

זָבָאָה חוֹלְקִיָּהּ מֵאֵן דְּדָמֵי לְאֻמִּיָּה וְלֵאבֹוֵי. וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דְּיִדְמֵי

לְאֻמִּיָּה. (בגין דהיא ברנא תמינאָה וסהיא נפשא דפרח מנה אנטריכת לאתחזאָה

קמה לתמינאָה יומין) **וְכַד אֶתְפָּרְעַת וְאֶתְנַלְיָא רְשִׁימָא קְדִישָׁא**

בְּגִין דְּיִדְמֵי לְאֻבֹוֵי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אִמָּא. עוֹשָׂה

פְּרִי דָּא בְּרִית קֹדֶשׁ אֲבוּי. לְמִינוּ דְּיִדְמֵי לִיה

וְאֶתְרִשִׁים בֵּיה.

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. זָרְעוּ בּוֹ. זָרַע בּוֹ מִיבְעֵי

לִיה. מָאִי זָרְעוּ בּוֹ. אֵלָא זָרַע וְאִ"ו בּוֹ. עַל

הָאָרֶץ הָכִי הוּא וְדָאִי. דְּהָא תְּהוּא זָרְעָא אֲשֶׁרִי עַל

אַרְעָא. זָבָאָה חוֹלְקִיָּהּ דְּיִשְׂרָאֵל דְּאֵנוּן קְדִישִׁין

וְדַמְיִין לְקְדִישִׁין. וְעַל דָּא וְדָאִי כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמְּךָ

כָּלָם צְדִיקִים. כָּלָם צְדִיקִים וְדָאִי. דְּהָא מַהֲנֵי נִפְקוּ

וְלַהֲנֵי דַמְיִין. זָבָאִין אֵנוּן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי.

לשון הקודש

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ – זָרְעוּ בּוֹ? זָרַע בּוֹ צְרִיד לְהִיְוֹת! מַה זֶה זָרְעוּ בּוֹ? אֵלָא זָרַע וְאִ"ו בּוֹ. עַל הָאָרֶץ – כִּךְ הוּא וְדָאִי, שְׁהַרִי אוֹתוֹ זָרַע זָרַק עַל הָאָרֶץ. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁהֵם קְדוּשִׁים וְדוּמִים לְקְדוּשִׁים, וְעַל זֶה וְדָאִי כְּתוּב (ישעיה סח) וְעַמְּךָ כָּלָם צְדִיקִים. כָּלָם צְדִיקִים וְדָאִי, שְׁהַרִי מַאֲלָה יַעֲזוּ וּלְאֵלָה דוּמִים. אֲשֶׁרִיהֶם בְּעוֹלָם הוּא וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ שֶׁל מִי שְׁדוּמָה לְאֻמוֹ וְלֵאבֹוֵי, וְעַל כֵּן רִשְׁם תְּקֹדֶשׁ בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי כְּדִי שְׁיִדְמָה לְאֻמוֹ וּבְגַלְל שְׁהִיא דְּרָנָה שְׁמִינִית, וְאוֹתָהּ נִפְשׁ שְׁפָרְחָה מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְהִרְאוֹת לְפָנֶיהָ לְשִׁמּוּנָה יְמִים. וּכְשֶׁנִּפְרַע וּמִתְנַלָּה רִשְׁם תְּקֹדֶשׁ כְּדִי שְׁיִדְמָה לְאֻבֹוֵי. וְעַל זֶה עֵץ פְּרִי – זוֹ אִם. עוֹשָׂה פְּרִי – זוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ אֲבוּי. לְמִינוּ – שְׁיִדְמָה לוֹ וְיִרְשֶׁם בּוֹ.

(דף לג ע"ב).

אמר רבי תניא כתיב, עושה ארץ בכחו.

מאי עושה ארץ (בכחו. עשה ארץ מיבעי ליה. אלא עושה ודאי

תדיר ומתקן קדשא בריך הוא להאי ארץ) **דא קדשא בריך הוא**

לעילא. בכחו דא צדיק. מכין תבל בחכמתו. תבל

דא ארץ דלתתא. בחכמתו דא צדק דכתיב והוא

ישפוט תבל בצדק. עושה ארץ דא קדשא

בריך הוא, דהוא מתקין ארעא ומתקין ארחוי. ובמה.

בכחו בדיקאמרון.

רבי יהודה אמר באתון גליפן דרבי אלעזר אית

קוטרין דאתון תרין ועשרין קטירין בחדא.

תרין אתון דא סליק ודא נחית ודסליק נחית ודנחית

סליק. וסימן דא (ישעיה מו) א"ך ב"ך א"ל.

רבי יוסי אמר טיפסא דשיקלא באמצעיתא קיימא.

לשון הקודש

שמתקין ארץ ומתקין דרכיה, ובמה?
בכח, כפי שאמרנו.

רבי יהודה אמר, באותיות חקוקות של
רבי אלעזר יש קשרי האותיות עשרים
ושתיים קשורים באחד. שתי אותיות, זו
עולה וזו יורדת, ושעולה יורדת ושיורדת
עולה. וסימן זה - (ישעיה מו) א"ך ב"ך א"ל.
רבי יוסי אמר, הלשון של משקל עומד
באמצע, וסימן - (ויקרא ט) במדה

אמר רבי תניא, בתוב (ירמיה י ונא) עשה
ארץ בכחו. מה זה עשה ארץ? ובכח?
עשה ארץ צריך להיותו אלא עושה ודאי תמיד,
ומתקן הקדוש ברוך הוא את הארץ הזו זה
הקדוש ברוך הוא למעלה. בכחו - זה
צדיק. מכין תבל בחכמתו. תבל - זו
ארץ שלמטה. בחכמתו - זה צדק,
שבתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק.
עשה ארץ - זה הקדוש ברוך הוא

וּסְיִמֹן (ויקרא יט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקַל וְגו'. מִשְׁקַל לִישָׁן
 דְּקִיּוּמָא בְּאִמְצָעֵיתָא. וְרָזָא דָּא (שמות ל) שְׁקַל הַקֹּדֶשׁ
 כְּתִיב. וּמֵאֲזֵנִים בֵּיהּ קִיּוּמֵן וְאֶתְקַלוּ. מָאן מֵאֲזֵנִים
 בְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (ויקרא יט) מֵאֲזֵנֵי צְדָק. וּכְלָהוּ קִיּוּמֵן
 בְּמִשְׁקַל בְּשְׁקַל הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשְׁקַל
 הַקֹּדֶשׁ דָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּתִיב, (תהלים לג) בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ
 וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל צְבָאָם. בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ.
 אֲלֵיּן שְׁמִיָּא דְלִתְתָּא דְאֶתְעֵבִידוּ בְּדַבַּר שָׁמַיִם
 דְּלַעֲיִלָּא. בְּרוּחַ. דְּאֶפִּיק קָלָא עַד דְּמִטֵּי לְתַהוּא נְהָר
 דְּנָגִיד וְנָפִיק וְלֹא פָּסְקִין מִיּוּמֵי לְעֵלְמִין. וּבְרוּחַ פִּיּו
 כָּל צְבָאָם. כְּלָהוּ תַתָּאי קִיּוּמֵן בְּרוּחַ דְּאִיתּוּ דְּכַר.

מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע
 הָאָרֶץ. מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו. (תהלים קד)

לשון הקודש

שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל צְבָאָם. בְּדַבַּר
 ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ - אֵלּוּ שָׁמַיִם שְׁלֵמָה
 שְׁנַעֲשׂוּ בְּדַבַּר שָׁמַיִם שְׁלֵמָה. בְּרוּחַ -
 שְׁהוּצִיא קוֹל עַד שְׁהִגִּיעַ לְאֹתוֹ נְהָר
 שְׁשׁוּפַע וַיּוּצֵא וְלֹא פּוֹסְקִים מִיּוּמֵי
 לְעוֹלָמִים. וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל צְבָאָם - כָּל
 הַתְּחַתּוֹנִים עוֹמְדִים בְּרוּחַ שְׁהוּא זְכַר.

(שם קד) מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרֵי

בְּמִשְׁקַל וְגו'. מִשְׁקַל - לְשׁוֹן שְׁעוּמַד
 בְּאִמְצָע. וְזֶה סוּד (שמות ל) שְׁקַל הַקֹּדֶשׁ
 כְּתוּב. וּמֵאֲזֵנִים עוֹמְדִים בּוּ וְנִשְׁקָלוּ.
 אִיזָה מֵאֲזֵנִים? כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ויקרא יט)
 מֵאֲזֵנֵי צְדָק, וּכְלָם עוֹמְדִים בְּמִשְׁקַל
 בְּשְׁקַל הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשְׁקַל
 הַקֹּדֶשׁ - זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה'

מֵאֵן עֲלִיּוֹתָיו בְּדִקְאֻמָּרָן. דְּכִתְיב, (תהלים קד) הַמְקַרֵּה
בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִשָּׁבַע הָאָרֶץ. וְזֶה
דֶּהֱהוּא נֶהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק לְתַתָּא הָדָא הוּא דְכִתְיב
עוֹשֶׂה פְּרֵי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ וְגו' וְהָא אֲתָמַר:

יְהִי מְאֵרַת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי
מְאֵרַת חֶסֶד. רַבִּי חֲזַקְיָה אֹמֵר מְאֵרַת
דְּשִׂרְיָא בֵּיה תְקַפָּא דְדִינָא. קִילְטָא דְדִינָא. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר יְהִי מְאֵרַת לְתַתָּא אִיהִי סִיחָרָא דְבַה
תְּלִיא אֲסַפְרָה לְרַבִּי עֲלֵמָא. וּבַה תְּלִיא מְאֵרַת.
בְּגִין דְּאִיהִי נְהוּרָא זּוּטְרָא מִכָּל נְהוּרִין. וְזַמְנִין
דְּאֵתְחַשְׁבָּא וְלֹא מְקַבְּלָא נְהוּרָא.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רַקִּיעָא דְאִיהוּ כְּלָלָא
דְּכֻלָּהוּ. בְּגִין דְּנָטִיל כָּל נְהוּרִין וְהוּא נְהוּר

לשון הקודש

אומר, מארת ששורים בו תקף הדין, קלוטת הדין. רבי יוסי אמר, יהי מארת – למטה. היא הלכנה שבה תלויה אספרה לתינוקות העולם, ובה תלוי מארת, בגלל שהיא מאור קטן מכל המאורות, ולפעמים שנהשבת ולא מקבלת אור.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם – זהו רקיע שהוא כללות של כלם, בגלל שנוטל כל

מעשיך תשבע הארץ. משקה הרים מעליותיו, מה זה עליותיו? כמו שאמרנו, שפיתוב (ש) המקרה במים עליותיו. מפרי מעשיך תשבע הארץ – סוד של אותו נהר ששופע ויוצא למטה. זהו שפיתוב עשה פרי אשר זרעו בו וכו', והרי נתבאר.

יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. יהי מארת, חסר. רבי חזקיה

לְהֵאֵי נְהוֹרָא דְלֹא נְתָרָא (וְהִיא תְלִיא בֵּיהּ בְּגִין דְּאִתְדַבֵּק בָּהּ תְּהוּא
מְאָרָה וּבֵיהּ תְלִין לְתַמָּא כּל אֲנִין וְיִינִין אֲחֻרֵינִין בְּגִין זְעִירוּ דְנְהוֹרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאָפִיק (נ"א וְאָפִילוּ) הֵאֵי רְקִיעָא דְלֹא
נְהִיר. וְקִרְיָנָן לִיהּ מְלָכוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְאָרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אֵיהּוּ (דְנְהִיר) הֵאֵי רְקִיעַ. בְּגִינֵי
כִּדְ יְהִי מְאָרַת חֶסֶד ו'. מְאִי טַעְמָא דְהָא בְּלֹא וְא"ו
מוֹתָא הוּא בְּעֵלְמָא.

יְהִי מְאָרַת כְּלָא בֵּיהּ תְלִיא לְאִכְלָלָא לִילִית
בְּעֵלְמָא. כְּתִיב, (איוב ג) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא.
וּכְתִיב, (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר יִי לָנוּ. וְעַל
דָּא כְּתִיב, (ישעיה לד) אֵךְ שָׁם הִרְגִיעָה לִילִית וּמְצָאָהּ
לָהּ מְנוּחָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאָרַת. אִסְפַּקְלִרְיָאָה דְלֹא
נְתָרָא מִנְרָמָה. אֶלָּא עַל יְדָא דְנְהוֹרֵין עֲלָאִין

לשון הקודש

כִּדְ יְהִי מְאָרַת חֶסֶד ו'. מַה הַטַּעַם? שְׂוָה
כְּלִי וְא"ו מְוֹת הוּא בְּעוֹלָם.
יְהִי מְאָרַת – הַכֹּל תְּלוּי בּוּ לְהַכְלִיל
לִילִית בְּעוֹלָם. כְּתוּב (איוב א) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם
הוּא. וּכְתוּב (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר ה'ִ
לָנוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (שם לד) אֵךְ שָׁם הִרְגִיעָה
לִילִית וּמְצָאָהּ לָהּ מְנוּחָא.
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאָרַת –

הַמְּאֹרֹת, וְהוּא מְאִיר לְמְאֹר הַזֶּה שְׂאִינוּ
מְאִיר וְהִיא תְלוּיָהּ בּוּ בְּגִלְל שְׂנֵדְבָקָה בָּהּ אוֹתָהּ
מְאָרָה, וְבוּ תְלוּיִים לְמַסָּה כֹּל אוֹתָם מִיָּנִים אַחֵרִים
בְּגִלְל הַקְּמֻנַת הָאוֹרוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא [וְאָפִילוּ] אֶת
הַרְקִיעַ הַזֶּה שְׂלֵא מְאִיר. וְקוֹרְאִים לוֹ
מְלָכוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָרֶץ הַחַיִּים.
הַשָּׁמַיִם הוּא וְשְׂמֵאִירוֹ הַרְקִיעַ הַזֶּה, מִשּׁוּם

דְּנִתְרִין לָהּ פַּעֲשֵׁשִׁיתָא דְּלִקְטָא נְהוּרָא דְּנִתְהִיר. כְּתִיב,
 (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן
 דָּא אֲסַפְקִלְרִיָּא דְּלֵא נִתְהָרָא. הַבְּרִית אֲסַפְקִלְרִיָּא
 דְּנִתְהָרָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֹרֹת. אֲרוֹן תִּיבוּתָא
 לְאַעֲלָא בְּגוּיָה תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. הַבְּרִית דָּא שְׂמִשָּׂא
 דְּנִתְהִיר לָהּ. וְאִתְּהִי בְּרִית בְּהַדִּיָּה אֲרוֹן הַבְּרִית דִּי יוֹקָא.
 אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְּאִתְּהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְּהֵאֵי אֲרוֹן אִתְּהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׂמִשָּׂא דְּנִתְהִיר
 לָהּ וְנִתְהִיר לְכָל עֲלָמָא. הָכִי אֲתִקְרִי (דף טז ע"א)
 וּמִנֵּיהּ נִקְטָא שְׂמָא. וְאֲתִקְרִי הֵאֵי אֲרוֹן אֲדוֹן בְּרִיָּא
 דְּאֵלִיָּהּ דְּלִ"ת נו"ן יו"ד. כְּמָה דְּאֲמַרְיָנוּ צְדִיק וְצַדִּיק
 כִּף אֲדוֹן אֲדִנִי דָּא בְּדָא תְּלִיין.

תָּא חַי, כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת בְּבְרִית קַיִמִין דְּאִתְּהוּ (שְׂמִשָּׂא
 דְּקִמְרָנוּ וְדָא) רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְּרִשִׁימִין בֵּיהּ וּגְלִיפִין

לשון הקודש

יחד עם ארון הברית נוקא. ארון כל
 הארץ - הברית שהוא ארון כל הארץ.
 ומשום שהארון הזה הוא ארון, בגלל
 השמש שמאירה לה ומאירה לכל העולם
 כך נקראת, וממנו לקחה את השם.
 ונקרא הארון הזה ארון בסוד של אל"ף
 דל"ת נו"ן יו"ד. כמו שאמרנו צדיק וצדיק,
 כך ארון אדנ"י זה בזה תלויים.
 בא ראה, כוכבים ומזלות עומדים

אספקלריה שלא מאירה מעצמה, אלא
 על ידי אורות עליונים שמאירים לה כמו
 עששית שמקבלת אור שמאיר. כתוב
 (יהושע א) הנה ארון הברית ארון כל הארץ.
 הנה ארון - זו אספקלריה שאינה
 מאירה. הברית - אספקלריה המאירה.
 הנה ארון - זוהי מארת. ארון - תבה
 להכניס בתוכה תורה שבכתב. הברית
 - זו השמש שמאירה לה, והיא ברית

בֵּיהַ כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וּבֵיהַ תְּלִינן לְאַנְהָרָא. רַבִּי יִיסָא
 סָבָא הָוָה אָמַר הָכִי יְהִי מְאֹרֶת דְּתְלִיָא בְּרְקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם וְדָא סִיְהָרָא דְּתְלִיָא בֵּיהַ. בֵּינָן דְּכָתִיב וְהָיוּ
 לְמְאֹרֹת הָא שְׁמַשָּׁא (כּאן חֲסֵר) וְלְמוֹעֲדִים דְּהָא זְמַנְיָא
 וְחִינן יִרְחִין וְשַׁבְּתִי בְּהוּ תְלִיָאן וְהוּ.

וְכֹלָא בְּעֵבִידְתָּא קְדַמְאָה עֲלָאָה. דְּשָׁמִיָּה קְדִישָׁא
 אֶתְאַחִיד בֵּיהַ. וְאִיהוּ הוּא כֹלָא. שְׁבַעָה כְּכִי
 אֲנוּן לְקַבֵּל שְׁבַעָה רְקִיעִין וּכְלָהוּ מִדְּבָרֵי עֲלָמָא.
 וְעֲלָמָא עֲלָאָה עֲלִיָּיהוּ. וְתָרִין עֲלָמִין נִינְהוּ עֲלָמָא
 עֲלָאָה וְעֲלָמָא תַתָּאָה. תַתָּאָה כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא דְכָתִיב,
 (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מְלַךְ עֲלָאָה.
 וּמְלַךְ תַתָּאָה.

בְּתִיב יִי מְלַךְ יִי מְלַךְ יִי יְמִלּוּךְ לְעוֹלָם וָעַד. יִי

לשון הקודש

הַקְדוּשׁ נֶאֱחָזוּ בוּ, וְהוּא הוּא הַכּל. שְׁבַעָה
 כּוֹכָבִים הֵם כְּגוֹד שְׁבַעָה רְקִיעִים, וְכֹלָם
 מְנַהֲיָנִי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם עֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם.
 וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם – עוֹלָם עֲלִיּוֹן וְעוֹלָם
 תַתָּתוֹן. תַתָּתוֹן כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁכַתוֹב
 (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מְלַךְ
 עֲלִיּוֹן וּמְלַךְ תַתָּתוֹן.

וּשְׁנֵינּוּן כְּתוֹב ה' מְלַךְ ה' מְלַךְ ה' יְמִלּוּךְ
 לְעוֹלָם וָעַד. ה' מְלַךְ – לְמַעְלָה. ה' מְלַךְ –

בְּבְרִית, שֶׁהוּא וְשֶׁמֶשׁ שְׁאֲמַרְנוּ וְהוּ רְקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם, שְׁרִשׁוּמִים וְחֻקוּקִים בּוֹ כּוֹכָבִים
 וּמִזְלוֹת וּבּוֹ תְלוּיִים לְהָאִיר. רַבִּי יִיסָא
 הִזְקֵן הָיָה אֹמֵר כֹּה, יְהִי מְאֹרֶת שְׁתְלוּיִים
 בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְזוֹ הִלְבְּנָה שְׁתְלוּיָהּ בּוֹ.
 בֵּינָן שְׁכַתוֹב וְהָיוּ לְמְאֹרֶת – הָרִי הַשָּׁמֶשׁ.
 וְלְמוֹעֲדִים – שְׁהָרִי זְמַנִּים וְחֻגִים תְּדַשִּׁים
 וְשְׁכַתוֹת תְלוּיִים בְּהֶם וְהוּיִים.

וְחַבֵּל בְּמַעֲשֵׂה רֵאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שְׁשֻׁמוּ

מֶלֶךְ לְעֵילָא. יי מֶלֶךְ בְּאַמְצַעִיתָא. יי יְמִלוּךְ לְתַתָּא.
 רַבִּי אֲחָא אָמַר יי (נ"א דא חֲכִמָּה עֵילָאָה) מֶלֶךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה
 דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּאִתִּי. יי מֶלֶךְ דָּא תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. יי
 יְמִלוּךְ דָּא אַרְוֹן הַבְּרִית (נ"א רַבִּי אֲחָא אָמַר יי מֶלֶךְ דָּא חֲכִמָּה עֲלָאָה. יי
 מֶלֶךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּאִתִּי. יי יְמִלוּךְ דָּא תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל).

אַתָּא זְמַנָּא אַחְרָא דְּדוּד וְאַהֲדַר לֹון מִתַּתָּא לְעֵילָא.
 וְאָמַר (תהלים י) יי מֶלֶךְ עוֹלָם וְעַד. יי מֶלֶךְ
 לְתַתָּא. עוֹלָם בְּאַמְצַעִיתָא. וְעַד לְעֵילָא. דְּתַמָּן
 וַיַּעֲוֹדָא וְקִיּוּמָא וְאַשְׁלִימוּתָא דְּכֻלָּא. מֶלֶךְ לְעֵילָא
 יְמִלוּךְ לְתַתָּא.

רַבִּי אֲבָא אָמַר כָּל הַיְי מְאֹוֹרוֹת כְּלָהוּ מִתְּחִבְרָן
 בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהַאֲוִיר עַל הָאָרֶץ לְאַנְהָרָא עַל
 אֶרֶעָא. מָאן הוּא רַקִּיעָא דְּנָהִיר עַל אֶרֶעָא. הוּי אִימָא
 דָּא נָהַר דְּנָגִיד וְנָפִיק מִעַדָּן דְּכִתִּיב וְנָהַר יוֹצֵא מִעַדָּן

לשון הקודש

לְמַעְלָה, וְאָמַר (תהלים י) ה' מֶלֶךְ עוֹלָם וְעַד.
 ה' מֶלֶךְ - לְמַטָּה. עוֹלָם - בְּאַמְצַעִי. וְעַד -
 לְמַעְלָה. שְׁשָׁם הַתּוֹעֵדוֹת וְקִיּוּם וּשְׁלָמוֹת
 הַכֹּל. מֶלֶךְ - לְמַעְלָה. יְמִלוּךְ - לְמַטָּה.
 רַבִּי אֲבָא אָמַר, כָּל הַמְּאֹוֹרוֹת הַלָּלוּ,
 כָּלֵם מִתְּחִבְרִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהַאֲוִיר
 עַל הָאָרֶץ - לְהַאֲוִיר עַל הָאָרֶץ. מִיְהוּ
 הַרַקִּיעַ שְׁמַאֲוִיר עַל הָאָרֶץ? הוּי אֹמַר, זֶה

בְּאַמְצַעִי. ה' יְמִלוּךְ - לְמַטָּה. רַבִּי אֲחָא
 אָמַר, ה' נ"א זֶה חֲכִמָּה הַעֲלִינְהוּ מֶלֶךְ - זֶה
 עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. ה' מֶלֶךְ
 - זֶה תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. ה' יְמִלוּךְ - זֶה אַרְוֹן
 הַבְּרִית וְנ"א ר' אֲחָא אָמַר, ה' מֶלֶךְ - זֶה חֲכִמָּה
 הַעֲלִינְהוּ. ה' מֶלֶךְ - זֶה עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם
 הַבָּא. ה' יְמִלוּךְ - זֶה תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
 כָּא זְמַן אַחַר דְּדוּד וְהַחֲזִיר אוֹתָם מִלְּמַטָּה

לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.

תָּא חַזִי, בִּיּוֹן דְּסִיחָרָא שְׁלֵטָא וְאִתְנַהֵר מִהָהוּא
 גַּהֲרָא דְגַגִּיד וְנַפִּיק. כָּל אַנּוּן שְׁמִיָּא דְלִתְתָּא
 וְחִילִיחוּן בְּלַחוּן אֶתּוּסְפָן נְהוּרָא. וְכַכְבֵּיָא דְמִמֶּנּוּן עַל
 אֶרְעָא כְּלָחוּ שְׁלֵטִין וּמַגְדְּלִין צְמָחִים וְאִילָנִין. וְעֲלָמָא
 אֲתַרְבִּי בְּכֻלָּהוּ. וְאַפִּילוּ מִיָּא וְנוּנֵי יִמָּא כְּלָחוּ בְּרַבּוּ
 יְתִיר. וְכַמָּה גַרְדִּינֵי גִימוּסִין שְׂאֲטָן בְּעֲלָמָא. בְּגִין
 דְּכְלָחוּ בְּחֻדְוָה בְּרַבּוּ חִילָא. כִּד חֻדְוָה הוּא בְּבִי מִלְכָּא
 אֲפִילוּ אַנּוּן מִבִּי תַרְעֵי. וְאַפִּילוּ אַנּוּן מִדְּבִי טַרְנָשִׁי
 (ג"א טַרְנָשִׁי). כְּלָחוּ חָדָן וְשָׂטָן בְּעֲלָמָא. וְרַבֵּי דְעֲלָמָא
 בְּעֵיִן לְאַסְתְּמָרָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם.
 וְכִד בְּלַחוּן קַיִימִין בֵּיהּ כְּדִין חֻדְוֹתָא דָּא עִם
 דָּא, כְּדִין סִיחָרָא אֲזַעִירַת נְהוּרָא מִקַּמֵּי שְׁמִשָּׁא. כָּל

לשון הקודש

שְׁלוּחֵי חֲדָיִן מְשׁוּטְטִים בְּעוֹלָם, בְּגַלְל
 שְׂבָלָם בְּחֻדְוָה וּבְגַדְלוֹת יִתְרָה.
 כְּשֶׁהַחֻדְוָה הִיא בְּבֵית הַמְּלָךְ, אֲפִילוּ
 אוֹתָם מִמְּנֵי הַשְּׁעָרִים, וְאֲפִילוּ אוֹתָם מִבֵּית
 מִמְּנֵי הַנְּשִׁים וְנִיא מִזִּיקִים, כָּלָם שְׂמָחִים
 וּמְשׁוּטְטִים בְּעוֹלָם. וְתִינּוּקוֹת הָעוֹלָם
 צְרִיכִים לְהַשְׁמַר.

רַבִּי אַחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים
 בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְכַשְּׂבָלָם עוֹמְדִים בּוֹ,

נְהַר שְׁשׁוּפַע וַיּוּצֵא מֵעֵדֶן, שְׂכַתּוֹב וְנְהַר
 יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.

כִּיא רָאָה, בִּיּוֹן שְׁהַלְבָּנָה שׁוֹלְטַת וּמוֹאֲרַת
 מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שְׁשׁוּפַע וַיּוּצֵא, כָּל אוֹתָם
 הַשָּׁמַיִם שְׁלֵמָטָה וְצַבְאוֹתֵיהֶם, כָּלָם
 נוֹסְפִים בְּאוֹר. וְכּוֹכְבִים הַמִּמְנִים עַל
 הָאָרֶץ, כָּלָם שׁוֹלְטִים וּמַגְדְּלִים צְמָחִים
 וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם מִתְגַּדֵּל בְּכָלָם, וְאֲפִילוּ
 מִים וְדָגֵי הַיָּם כָּלָם בְּגַדְלוֹת יִתְרָה. וְכַמָּה

מַה דְּנָטִיל בְּגִין לְאַנְתָּרָא לָהּ הָדָא הוּא דְכְתִיב
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָנָה
כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַע־עֶתִים כְּאֹרֶךְ
שְׁבַע־עֶת הַיָּמִים. מָאן שְׁבַע־עֶת הַיָּמִים. אֵלִין אֲנִין שְׁבַע־עֶת
יוֹמִין דְּבְרָאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֵלִין אֲנִין שְׁבַע־עֶת
יָמֵי הַמְּלֹאִיִּם. מְלֹאִיִּם וְדָאֵי. בְּגִין דִּהְהוּא זְמַנָּא
אֲתַפְסֵם עַלְמָא וְאֲתַהֲדַר בְּאַשְׁלָמוֹתֶיהָ וְלֹא אֲתַפְגִּים
סִיְהָרָא בְּגִין חוּיָא בִישָׂא דְכְתִיב בֵּיה (משלי טז) וְנִרְגַן
מִפְרִיד אֱלוֹף. וְאִימְתִי יְהֵא דָא בְּזְמַנָּא דְכְתִיב, (ישעיה
כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח. וְכִדִּין בְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא
יְהִיָּה יְיָ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

יִשְׂרָעֻזוּ הַיָּמִים שְׁרִין נַפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי

לשון הקודש

שְׁבַע־עֶת יָמֵי הַמְּלֹאִיִּם. מְלֹאִיִּם וְדָאֵי.
מְשׁוּם שְׂאוֹתוֹ זְמַן הַתְּבַשְׁשׁ הָעוֹלָם וְחוּזַר
בְּשִׁלְמוֹתוֹ, וְלֹא נִפְגְּמַת הַלְבָנָה בְּגִלְל
הַנְּחָשׁ הָרַע שְׁכַתוֹב בּוֹ (משלי טז) וְנִרְגַן
מִפְרִיד אֱלוֹף. וּמְתִי יִהְיֶה זֶה? בְּזְמַן
שְׁכַתוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח. וְאִז
כְּתוֹב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד
וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׂרָעֻזוּ הַיָּמִים שְׁרִין נַפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אִז חֲדוּה זֶה עִם זֶה, וְאִז הַלְבָנָה
מִקְמִינָהּ אֹרְהָ מִלְפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ, וְכָל מַה
שְׁנוֹטֵל כְּדִי לְהָאִיר לָהּ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוֹב (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ
הַלְבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה
שְׁבַע־עֶתִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַע־עֶת הַיָּמִים. מַה זֶה
שְׁבַע־עֶת הַיָּמִים? אֵלֶּה אֹתָם שְׁבַע־עֶת יָמֵי
בְרָאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלֶּה אֹתָם

אֶלְעֶזֶר אֱלֹהֵי מִיּוֹן תִּתְּאוּן דְּרַחֲשֵׁין זַיִינִין בְּגִוּוֹנָא
 דְּלַעִילָא. אֲנֹן עֲלָאי וְאֲנֹן תִּתְּאֵי. רַבִּי חֵיָא אָמַר
 עֲלָאי אֶפִיקוּ נַפְשׁ חֵיה. וּמֵאי נִיהוּ. דָּא נַפְשׁ דְּאָדָם
 קַדְמָאָה בְּמָה דָּאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנַפְשׁ חֵיה. וְעוֹף
 יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֱלֹהֵי שְׁלִיחֵי עֲלָיִן דְּאִתְחַזֵּין לְבְנֵי
 נְשָׂא בְחֵיזוּ דְבַר נֶשׁ. מִשְׁמַע דְּכְתִיב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ.
 בְּגִין דְּאִית אַחֲרֵינֵין דְּלֹא אִתְחַזֵּין אֶלָּא בְּרוּחָא מִמֶּשׁ
 לְפִיּוֹם סְכֻלְתָּנוּ דְּבְנֵי נְשָׂא. (דף לד ע"ב).

בְּגִינֵי כִּדְ לָא כְּתִיב בְּאֱלֹהֵי לְמִינְהוּ כְּאֲנֹן אַחֲרֵינֵין
 דְּכְתִיב בְּהוּ וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינְהוּ, בְּגִין
 דְּאֱלֹהֵי לָא מְשַׁנְיִין מִמִּינֵיהוּ לְעֲלָמִין כְּחֵי אַחֲרֵינֵין
 דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ לְמִינְהוּ. וְאִי תִימָא אִית בְּהוּ דְּמְשַׁנְיִין
 דָּא מִן דָּא. הֲכִי הוּא וְדָאי דְּהָא אִית בְּהוּ דְּמְשַׁנְיִין
 אֱלֹהֵי מֵאֱלֹהֵי בְּגִינֵי כִּדְ כְּתִיב וּמִשָּׁם יִפְרֹד:

 לשון הקודש

לפי שכל בני האדם.
 לְכַן לָא כְּתוּב בְּאֱלֹהֵי לְמִינְהוּ כְּמוֹ אוֹתָם
 אַחֲרֵים שְׂכִתוּב בְּהֵם וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף
 לְמִינְהוּ, הֵיזֵת שְׂאֵלוֹ לָא מְשַׁנְיִים מִמִּינֵיהֶם
 לְעוֹלָמִים בְּאַחֲרֵים הִלְלוּ שְׂלֵא כְּתוּב בְּהֵם
 לְמִינְהוּ. וְאִם תֵּאמַר, יֵשׁ בְּהֵם שְׂמֻשָּׁנִים
 זֶה מִזֶּה – כִּדְ זֶה בּוֹדְאֵי שְׂחָרֵי יֵשׁ בְּהֵם
 שְׂמֻשָּׁנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוּם כִּדְ כְּתוּב
 וּמִשָּׁם יִפְרֹד.

אמר רבי אלעזר, אלו מים תחתונים
 שְׂרוּחֵשִׁים מִינִים כְּמוֹ שְׂלַמְעֵלָה. אוֹתָם
 עֲלִיּוֹנִים וְאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים. רַבִּי חֵיָא
 אָמַר, עֲלִיּוֹנִים הוּצִיאוּ נַפְשׁ חֵיה, וּמָה
 הוּא? זֶה הַנַּפְשׁ שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן, כְּמוֹ
 שְׂנַאמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנַפְשׁ חֵיה. וְעוֹף
 יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ – אֵלֹהֵי שְׁלִיחֵים עֲלִיּוֹנִים
 שְׂנַרְאִים לְבְנֵי אָדָם כְּמַרְאֵה אָדָם. מִשְׁמַע
 שְׂכִתוּב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הֵיזֵת שְׂנִישׁ
 אַחֲרֵים שְׂלֵא נִרְאִים אֶלָּא בְּרוּחַ מִמֶּשׁ

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים. אֵלֶיךָ לְוִיתָן וּבֵת זֹוּגוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרֹמֶשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דִּיהִיא חַיָּה דְאִיהִי רֹמֶשֶׁת לְד' סְטָרֵי עֲלֵמָא. וּמָאן אִיהִי חַיָּה דְאִיהִי רֹמֶשֶׁת. הַיְי אִימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. דְּמִיין מְגַדְלִין לֹזֵן. דְּבַד אֶתִי סְטָרָא דְדָרוּם שָׂרָאן מִיין וְנִגְדִין לְכָל סְטָרִין וְאַרְבֵּי יַמָּא אֲזֵלִין וְעִבְרִין בְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלִכּוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשִׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ. כְּמָה דְאֵת אָמַר (קהלת) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָרָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר בְּלִהוֹן מְשִׁית גְּדַפִּין וְלֹא מְשַׁנֵּיין לְעֵלְמִין. וּבְגִינֵי כֶּךָ כְּתוּב לְמִינֵהוּ. מָאִי לְמִינֵהוּ. לְזַיִּנָּא דְלַעִילָא. וְאֵלֶיךָ טָאֶסֶן וְשָׂאֲטוֹן עֲלֵמָא בְּשִׁית וְחֲמָאן עוֹבְדִין דְּבִנֵי נֶשָׂא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׁנָאֲמַר (תהלים קד) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלִכּוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשִׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ – כְּמֹ שְׁנָאֲמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָרָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּלֵם מְשַׁשׁ כְּנָפַיִם וְלֹא מְשַׁתְּנִים לְעוֹלָמִים, וּמְשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב לְמִינֵהוּ. מַה זֶה לְמִינֵהוּ? לְמִין שְׁלִמְעָלָה, וְאַלְהָ טָסִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם בְּשִׁשׁ, וְרוֹאִים מְעַשֵּׂי

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים – אֵלֶיךָ לְוִיתָן וּבֵת זֹוּגוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרֹמֶשֶׁת – זֶה נֶפֶשׁ אוֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁהִיא רֹמֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם. וּמִי הִיא הַחַיָּה שֶׁהִיא רֹמֶשֶׁת? הַיְי אֹמֵר זֶה לִילִית. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם – שְׁתֵּמִים מְגַדְלִים אוֹתָם. שְׁכַשְׁבָּא צַד הַדָּרוּם, מְפַשְׁרִים הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצְּדִים, וְאֲנִיּוֹת הַיָּם הוֹלְכִים וְעוֹבְרִים, כְּמֹ

וּמִלְקוֹן לֹזֶן לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת י') גַּם
בְּמַדְעָךָ מֶלֶךְ אֵל תִּקְלַל וְגו'.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר הָרוּמְשֵׁת, הַשׁוֹרְצַת מִיבְעֵי לִיהַ.
אָלָא בְּדֹאמְרִינָן רַמְשׁ לִילִיָּא. וְעַל דָּא (תהלים קד)
בּו תְּרַמֹּשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעַר. דְּכִלְהוּ שְׁלֹטָאן בְּשַׁעְתָּא
דְּאִיהִי שְׁלֹטָא. וּפְתַחִין שִׁירְתָּא בְּתַלְתַּת סְטָרִין דְּפִלְגּוּ
לִילִיָּא. וְזוּמְרֵי שִׁירְתָּא וְלֹא מִשְׁתַּכְּבִי. וְעַל אֵלִין כְּתִיב,
(ישעיה סב) הַמְזַפְּרִים אֶת ה' אֵל דְּמִי לָכֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן קָם וְאָמַר מִסְתַּבֵּל הוּינָא, דְּכַד בְּעָא
קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְמַבְרֵי אָדָם, אֲזִדְעִזְעוּ כָּל
עֲלָאִין וְתַתְּאִין. וְיִזְמָא שְׁתִּיתָאָה תָּוּה סָלִיק בְּדַרְגוּי
עַד דְּסִלְקָא רְעוּתָא עֲלָאָה וְנִהִיר שִׁירוּתָא דְּכָל
נְהוּרִין. וּפְתַח תְּרַעָא דְּמִזְרַח דְּהָא מִתְּמָן נְהוּרָא נָפִיק.
וְדָרוּם אַחְמֵי תוֹקְפֵי דְּנְהוּרָא דִּירִית מִרִישָׁא וְאַתְתַּקַּף

לשון הקודש

אלו כתוב המזפירים את ה' אל דמי לכם.
עמד רבי שמעון ואמר, מסתכל היתני,
שכשרצה הקדוש ברוך הוא לברא אדם,
הודעזעו כל העליונים והתחתונים, ויום
הששי היה עולה בדרגותיו, עד שעלה
רצון עליון והאיר תחלה כל האורות.
ופתח שער המזרח, שהרי משם יוצא
האור. והדרום הראה חזקי האור שירש

בני אדם ומעלים אותם למעלה, ועל זה
כתוב (שם) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'.
רבי חזקיה אמר, הרמשת? השורצת צריך
להיות! אלא כמו שאמרנו, רומש לילה.
ועל זה (תהלים קד) בו תרמש כל חיתו יער.
שכלם שולטים בשעה שהיא שולטת,
ופותחים שירה בשלשה צדדים של חצות
הלילה, ומזמרים שירה ולא שוקטים. ועל

בְּמוֹזָרְתָּ. מוֹזָרְתָּ אֶתְקוּף לְצָפוֹן וְצָפוֹן אֶתְעַר וְאֶתְפֹּשֵׁט
 וְקָרִי בְּחֵיל סִנִּי לְמַעַרְב לְמִקְרָב וְלֹא־שִׁתַּתְּפֵא בְּחֵדִיָּה.
 כִּדִּין מַעַרְב סִלְקָא בְּצָפוֹן וְאֶתְקַשֵּׁר בֵּיהּ. לְבַתָּר דְּרוּם
 אֶתְיָא וְאֶחִיד בְּמַעַרְב. וְסַחְרִין לִיהּ דְּרוּם וְצָפוֹן דְּאֵילִין
 גְּדָרֵי גִנְתָּא. כִּדִּין מוֹזָרְתָּ קָרִיב בְּמַעַרְב וּמַעַרְב שְׂרִיא
 בְּחֵדוּה וּבַעֲתָת מַכְלָהוּ וְאָמַר נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ
 כְּדַמוֹתֵנוּ. דְּלָהּוּי כְּגוֹנָא דָּא בְּאַרְבַּע סְטָרִין וְעִילָא
 וְתַתָּא. וּמוֹזָרְתָּ אֶתְדַבֵּק בְּמַעַרְב וְאַפִּיק לִיהּ. וְעַל דָּא
 תְּנִינָן אָדָם מֵאַתָּר דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִפְק.

תוֹ נַעֲשֵׂה אָדָם. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאֵלִין
 תַּתְּיָא דְאַתּוּ מִסְטָרָא דְלְעִילָא. רְזָא דְשִׁמְאָ דָּא
 דְסָלִיק אָדָם. אָדָם מְרֻזָּא סְתִימָא עֲלָאָה. אָדָם רְזָא
 דְאַתְוּוֹן. דְּהָא אָדָם כְּלִיל לְעִילָא וְכְלִיל לְתַתָּא. אָדָם
 אֶחָד לְעִילָא לְעִילָא. ם סְתִימָא דְאִיהִי ם מְלִסְרָפָה

לשון הקודש

בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים וּמַעֲלָה וּמַטָּה. וּמוֹזָרְתָּ
 גְּדַבֵּק בְּמַעַרְב וְהוֹצִיא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה
 שְׂנִינּוּ, שְׂאָדָם יֵצֵא מִמְּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
 עוֹד נַעֲשֵׂה אָדָם, הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אָמַר
 לַתְּחִתּוֹנִים הִלְלוּ שְׂבָאוֹ מֵצַד שְׁלֹמַעֲלָה.
 סוּד הַשָּׁם הִזָּה שְׁעוֹלָה אָדָם. אָדָם מִסוּד
 גִּסְתָּר עֲלִיוֹן. אָדָם סוּד הָאוֹתִיּוֹת. שְׂהָרִי
 הָאָדָם כְּלוּל לְמַעֲלָה וְכְלוּל לְמַטָּה. אָדָם
 אֶחָד לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה. ם גִּסְתָּר שְׂהִיא ם

מֵרֵאשׁ וְהִתְחַזַּק בְּמוֹזָרְתָּ. מוֹזָרְתָּ חֲזַק אֶת
 הַצָּפוֹן, וְהַצָּפוֹן הִתְעוֹרָר וְהִתְפֹּשֵׁט, וְקָרָא
 בְּחֵיל גְּדוֹל לְמַעַרְב לְהִתְקָרֵב וְלֹהֵשֶׁתֶּתֶף
 עִמּוֹ. אִזּוּ מַעַרְב עָלָה בְּצָפוֹן וּנְקַשֵּׁר בּוֹ.
 אַחֲרַי כִּדְּ בָּא הַדְּרוּם וְאַחֲזוּ בְּמַעַרְב,
 וְסוּבְבוּ אוֹתוֹ דְרוּם וְצָפוֹן, שְׂהֵם גְּדָרֵי הַגֶּן.
 אִזּוּ הַמוֹזָרְתָּ קָרִיב לְמַעַרְב, וּמַעַרְב שְׂרָה
 בְּחֵדוּה וּבְקַשׁ מִכְּלָם, וְאָמַר נַעֲשֵׂה אָדָם
 בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. שְׂהִיָּהּ כְּמוֹ זֶה

הַמְשֵׁרָה. ד' תַּתָּא דְסְתִימָא בְּמַעְרַב. וְדָא כְּלָלָא
דְלַעִילָא וְתַתָּא. אֲתַתְּקֵן לְעִילָא אֲתַתְּקֵן לְתַתָּא.

אֲלִין אֲתוּוֹן בְּד נְחָתָא לְתַתָּא כְּלָהוּ כְּחָדָא
בְּאַשְׁלָמוּתִיה אֲשַׁתְּבַח דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְנוֹקְבָא
בְּסִטְרוֹי אֲתַדְבַּקְת. עַד דְּאַפִּיל עֲלוּיָה שְׁנַתָּא וְדַמּוּדָ.
וְהָוָה רָמִי בְּאַתֵּר דְּבִי מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא.

וְנִסְר לִיה קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא וְתַקֵּן לָהּ פְּמָה
דְּמַתְקִינֵן לְכַלָּה וְאַעֲלָא לִיה. הָדָא הוּא
דְכְּתִיב וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה.
וַיִּקַּח אֶחָת דִּיִּקְא. בְּסִפְרֵי קְדָמָאֵי אֲשַׁבְּחָנָא דָּא לִילִית
קְדָמִיתָא דְהָת עֲמִיָּה וְאַתְעַבְרַת מִנִּיה וְלֹא הָת
לְקִיבְלִיה עֵזֶר פְּמָה דְכְּתִיב וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֵזֶר
כְּנָגְדוּ. מָאֵי עֵזֶר סְמָךְ. עַד הָהִיא שְׁעָתָא דְכְּתִיב לֹא
טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנָגְדוֹ. תָּא

לשון הקודש

וְנִסְר אֲתוּוֹן הַקְדוּשׁ בְּרִידָּהּ הוּא וְתַקֵּן
אֲתָהּ כְּמוֹ שְׁמַתְקִינִים אֶת הַכְּלָה
וְהַכְּנִיסָהּ אֵלָיו. וְהוּא שְׁכֵנֹב וַיִּקַּח אֶחָת
מִצְלָעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה. וַיִּקַּח אֶחָת
דִּיִּקְא. בְּסִפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים מִצָּאנּוּ, זו
לִילִית רֵאשׁוֹנָה שְׁהִיָּתָה עִמּוֹ וְהַתְעַבְרָה
מִכְּנָגְדוֹ, וְלֹא הָיָה כְּנָגְדוֹ עֵזֶר, כְּמוֹ שְׁכֵנֹב
וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֵזֶר כְּנָגְדוֹ. מַה זֶה עֵזֶר?

מִלְּסַרְבָּה הַמְשֵׁרָה. ד' תַּחְתּוֹן שְׁנַסְתֵּר
בְּמַעְרַב. וְזֶה כְּלָלוֹת שְׁלֵמָעְלָה וְשְׁלֵמָטָה.
נִתְקַן לְמַעְלָה וְנִתְקַן לְמַטָּה.
כְּשִׁינְדוֹ הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ לְמַטָּה כְּלָם
כְּאַחַד בְּשְׁלָמוֹתוֹ, נִמְצָא זְכָר וְנוֹקְבָה,
וְנוֹקְבָה נִדְבָקָה בְּאַחֲוָרָיו, עַד שֶׁהִפִּיל עָלָיו
תַּרְדֵּמָה וַיִּשָּׁן, וְהָיָה מְטָל בְּמָקוֹם בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה.

תָּוִי אָדָם בַּתְּרֵאָה דְכָלָא הָוָה. דְּהָכִי אֶתְחִוִי לְמִיתִי
עַל עֲלָמָא שְׁלִים.

תְּוִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּתִיב וְכַל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרָם
יְהִיָּה בְּאֶרֶץ וְכַל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרָם יִצְמַח כִּי
לֹא הִמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכַל שִׁיחַ
הַשְּׂדֵה אֵלִין (דף לה ע"א) אֵילָנִין רַבְרַבִּין דְנִטְעוּ לְבַתַּר
וְהוּוּ זְעִירִין.

תָּא תָּוִי, אָדָם וְחִוָּה דָּא בְּסִטְרָא דְדָא אֶתְבְּרִיאֵי.
מָאִי טַעְמָא לָא אֶתְבְּרִיאֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין.
בְּגִין דְּכְתִיב כִּי לֹא הִמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ
וְזוּוּגָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּתַקוּנִיה בְּדַקָּא יְאוּת. וְכַד
אֶתְתַּקֵּן הָאִי דְלִתְתָּא וְאֶתְהַדְרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין בְּדִין
אֲשַׁתְּכַח לְעִילָא.

בְּנִלְוִן מִן הַמְּשָׁפֵן דְּכְתִיב, (שמות מ) הוֹקֵם הַמְּשָׁפֵן בְּגִין

לשון הקודש

גְּדוּלִים שְׁנַנְטְעוּ אַחַר כֶּף וְהָיוּ קַטְנִים.
כֹּא רָאָה, אָדָם וְחִוָּה זֶה בְּצַד זֶה נִבְרָאוּ.
מָה הַטַּעַם לֹא נִבְרָאוּ פָּנִים בְּפָנִים? בְּנִלְוִן
שְׁכַתוֹב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל
הָאָרֶץ, וְהַזּוּוּג לֹא נִמְצָא בְּתַקּוּנֵנוּ כְּרָאוּי.
וּבְשִׁנְתַּקְנָה זֶה שְׁלֵמְטָה וְחִוָּרוּ לְהִיּוֹת פָּנִים
בְּפָנִים, בֵּן נִמְצָא לְמַעְלָה.

מְנִין לְנוּ? מִן הַמְּשָׁפֵן, שְׁכַתוֹב (שמות מ)

סְמָךְ. עַד אוֹתָהּ שְׁעָה שְׁכַתוֹב לֹא טוֹב
הִיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעִשֶׂה לוֹ עֵזר כְּנִגְדּוֹ.
כֹּא רָאָה, אָדָם אֶחְרוֹן הַכֹּל הָיָה, שְׁכַף
רָאוּי לְהִבְיָא שְׁלוֹם עַל הָעוֹלָם.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב וְכַל שִׁיחַ
הַשְּׂדֵה טָרָם יְהִיָּה בְּאֶרֶץ וְכַל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה
טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל
הָאָרֶץ וְגו'. וְכַל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה – אֵלּוּ עֲצִים